חלק פרק אחד עשר סנהדרין צו.

מסורת הש"ס

ו) גי' כ"ם ריב"ן. ב) ברכות ח:, ג) לעיל דף פב. כ"מ פנ"ל, ד) [ממהר"ר יחיאל מיכל אלמן וכ"מ ברש"י ירמיה יב פ"ס], ה) [עי' תוס' מגילה כא.], ו) [שפיה ז], ז) [שם], ח) [שם], ט) [ל"ל אחר ד"ה היינו], י) [לעיל לה:], כ) [מ"ב יט].

גליון הש"ס

גמ' קריינא דארמאה. בתוספות ב' תשא מאמר דמרידך כלאלן בעצמו נתחרט ורהטו בתריה ג' פסיעות:

לעזי רש"י

פרשקי"ר (פרישי"ק). ביאה. מקוה מים רבודים.

תורה אור

1. ביום ההוא יגלח אדני בתער השכירה בעברי נהר במלך אשור את הראש ושער הרגלים וגם את הזקן תספה:
ישעיהו ז כ
2. ויהי הוא משתחוה בית נסרך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכהו בחרב והמה נמלטו ארץ אררט וימלך אסר חדן בנו תחתיו:
מלכים ב יט לז
3. ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וירדפם עד חובה אשר משמאל לדמשק:
בראשית יד טו
4. יאבד יום אולד בו והלילה אמר הרה גבר:
איוב ג ג
5. מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא:
שופטים ה כ
6. וישמע אברם כי נשבה אחיו וירק את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלש מאות וירדף עד דן:
בראשית יד יד
7. וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן:
מלכים א יב כט
8. מדן נשמע נחרת סוסיו מקול מצהלות אביריו רעשה כל הארץ ויבואו ויאכלו ארץ ומלואה עיר וישבי בה:
ירמיהו ח טז
9. צדיק אתה יי כי אריב אליך אך משפטים אדבר איתך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בגדי בגד:
ירמיהו יב א
10. כי את רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך תעשה בגאון הירדן:
ירמיהו יב ה
11. לנבאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שכור וכגבר עברו יין מפני יי ומפני דברי קדשו:
ירמיהו כג ט
12. בעת ההוא שלח מרודך בן בלאדן מלך בבל ספרים ומנחה אל חזקיהו וישמע כי חלה ויחזק:
ישעיהו לט א
13. וכן כמליצי שרי בבל המשלחים עליו לדרוש המופת אשר היה בארץ עזבו האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו:
דברי הימים ב לב לא
14. הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחורנית עשר מעלות והשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה:
ישעיהו לח ח
15. בן יכבד אב ועבד אדוניו ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי אמר יי צבאות לכם הכהנים בוזי שמי ואמרתם במה בזינו את שמך:
מלאכי א ו
16. ובחודש החמישי בעשור לחודש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבוכדראצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם: וישרף את בית יי ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלם ואת כל בית הגדול שרף באש: ירמיהו נב יב-יג

אשני נפשך. שנה עלמך כדי שלא יכירוך: **ואגזייך אנא.** אני אגלגלך: **קשייתא.** גרעיני תמרים: **עיזון.** אלו גרעינין ניתן לך מספריס. והיינו דכתיב[1] בתער השכירה על שם שערה נתנו לו תער לגלח ואיזהו שכר נתנו לו בעברי נהר[2] דכריס שדרכן לעשות על ידי נהר דהיינו טחינת רימים: **וגם הזקן תספה.** דלא כתיב תגלח אלא תרמא אכל אזקן כתיב תספה[3] לשון כלוי על ידי אור שכלתה לגמרי: **גרירתיה לארמאה ושפר כאפיה.** אם אתה מחרך את הארמאי והוטב בעיניו הכער לו אם בזקנו ולא שבעת חוכא מיניה: [4]**כיש נסרך אלהיו.** לשון נסר שהשתחוה לנסר ועשאו אלוה: **היינו דכתיב ויכי הוא משתחוה.** משמע מפני שמשתחוה לשם הכוהו: **ויחלק עליהם.** אילדי דמיירי[5] במלאכים אילדי נמי בהאי קרא דכתיב[6] ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' וגו' ונקו ויחלק עליהם לילה וגו': **מלאך שנזדמן לאברהם לילה שמו.** והוא סייעו: **מעשה לילה.** שנלחמו בשבילו כוכבי לילה כמו שעשו בשביל ברק: **עכא מליה דר' יצחק נפחא מדכר נפחא.** ר' יוחנן דמקרי בר נפחא בכולא הש"ס כמו (כ"מ דף פה:) מאן עייל בר נפחא גרמה למורי דאביו של ר' יוחנן הוי נפחא ולהכי מיקרי בר נפחא ואית דמפרשי בר נפחא על שם יופיו: **הזהרו בזקן.** אע"פ שאכח תלמודו הואיל ומחמת אונסו הוא: **הזהרו בורידין בר' יהודה.** דאמר בשחיטת חולין (דף מ.) עד שיחתוך את הורידין של עוף הואיל וגולהו כולו כאחד אינו חותכו ומולחו בכשר מיד וכהמה: **הזהרו בבני עמי הארץ.** שנעשו תלמידי חכמים נעשות להם בכוד שמהם תצא תורה לישראל שהרי יצאו שמעיה ואבטליון מבני בניו של סנחריב ומבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק כדלקמן (ע"ב). ואע"ג דאמר רבי יהודה הבי הזהרו בבני עמי הארץ:

ושני נפשך במאי אישני אמר ליה זיל אייתי לי מספרא ואיגזייך אנא מהיכא אייתי א"ל עול לההוא ביתא ואייתי אזל אשכחינהו אתו מלאכי שרת ואידמו ליה כגברי והוו קא טחני קשייתא א"ל הבו לי מספרא א"ל טחון חד גריוא דקשייתא וניתן לך טחן חד גריוא דקשייתא ויהבו ליה מספרתא עד דאתא איחשך א"ל זיל אייתי נורא אזל ואייתי נורא בהדי דקא נפח ליה אתלי ביה נורא בדיקניה אזל גזייה לרישיה ודיקניה אמרו היינו דכתיב [1]וגם את הזקן תספה אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי גרירתיה לארמאה שפיר ליה איתלי ליה נורא בדיקניה ולא שבעת חוכא מיניה אזל אשכח דפא מתיבותא דנח אמר היינו אלהא רבא דשיזביה לנח מטופנא אמר אי אזיל ההוא גברא ומצלח מקרב להו לתרין בנוהי קמך שמעו בנוהי וקטלוהו היינו דכתיב [2]ויהי הוא משתחוה בית נסרוך אלהיו ואדרמלך ושראצר בניו הכהו בחרב וגו' [3]ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכם וגו' אמר רבי יוחנן אותו מלאך שנזדמן לו לאברהם לילה שמו שנאמר [4]והלילה אמר הורה גבר ור' יצחק נפחא אמר שעשה עמו מעשה לילה שנאמר [5]מן שמים נלחמו הכוכבים ממסלותם נלחמו עם סיסרא אמר ריש לקיש טבא דנפחא מדכר נפחא [6]וירדף עד דן אמר רבי יוחנן כיון שבא אותו צדיק עד דן תשש כחו ראה בני בניו שעתידין לעבוד ע"ז בדן שנאמר [7]וישם את האחד בבית אל ואת האחד נתן בדן ואף אותו רשע לא נתגבר עד שהגיע לדן שנאמר [8]מדן נשמע נחרת סוסיו אמר רבי זירא אע"ג דשלח ר' [9](יהודה בן בתירא מנציבין) [10]הזהרו בזקן ששכח תלמודו מחמת אונסו והזהרו בוורידין בר' יהודה והזהרו בבני עמי הארץ שמהן תצא תורה כי הא מילתא מודעינן להו [9]צדיק אתה ה' כי אריב אליך אך משפטים אדבר אותך מדוע דרך רשעים צלחה שלו כל בוגדי בגד נטעתם גם שורשו ילכו גם עשו פרי מאי אהדרו ליה [10]כי את רגלים רצתה וילאוך ואיך תתחרה את הסוסים ובארץ שלום אתה בוטח ואיך תעשה בגאון הירדן משל לאדם אחד שאמר יכול אני לרוץ ג' פרסאות לפני בצעי המים נזדמן לו רגלי אחד רץ לפניו ג' מילין ביבשה ונלאה א"ל ומה לפני רגלי כך לפני הסוסים עאכ"ו ומה שלשת מילין כך ג' פרסאות על אחת כמה וכמה ומה ביבשה כך בין בצעי המים על אחת כמה וכמה אף אתה ומה בשכר ארבע פסיעות ששלמתי לאותו רשע שרץ אחר כבודי אתה תמיה כשאני משלם שכר לאברהם יצחק ויעקב שרצו לפני כסוסים עאכ"ו היינו דכתיב [11]לנבאים נשבר לבי בקרבי רחפו כל עצמותי הייתי כאיש שכור וכגבר עברו יין מפני ה' ומפני דברי קדשו הני ד' פסיעות מאי היא דכתיב [12]בעת ההיא שלח מרודך בלאדן בן בלאדן מלך בבל ספרים וגו' משום כי חלה חזקיהו ויחזק שדר ליה ספרים ומנחה (אין) [13]לדרוש (את) המופת אשר היה בארץ דאמר רבי יוחנן אותו היום שמת בו אחז שתי שעות היה וכי חלה חזקיהו ואיתפח אהדרינהו קודשא בריך הוא להנך עשר שעי ניהליה דכתב [14]הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחז בשמש אחורנית עשר מעלות ותשב השמש עשר מעלות במעלות אשר ירדה א"ל מאי האי א"ל חזקיהו חלש ואיתפח אמר איכא גברא כי האי ולא בעינא לשדורי ליה שלמא כתבו ליה שלמא למלכא חזקיה שלם לקרתא דירושלם שלם לאלהא רבא נבוכד נאצר ספריה דבלאדן הוה ההיא שעתא לא הוה התם כי אתא אמר להו היכי כתביתו אמרו ליה הכי כתבינן אמר להו קריתו ליה אלהא רבא וכתביתו ליה לבסוף אמר אלא הכי כתובו שלם לאלהא רבא שלם לקרתא דירושלם שלם למלכא חזקיה אמרי ליה [15]קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא רהט בתריה בדרהיט [16]ארבע פסיעות אתא גבריאל ואוקמיה אמר ר' יוחנן אילמלא [16](לא) בא גבריאל והעמידו לא היה תקנה לשונאיהם של ישראל מאי בלאדן בן בלאדן אמרי בלאדן מלכא הוה ואישתני אפיה והוה כי דכלבא הוה יתיב בריה על מלכותא כי הוה כתיב הוה כתיב שמיה ושמיה דאבוה בלאדן מלכא היינו דכתיב [15]בן יכבד אב ועבד אדניו בן יכבד אב הא דאמרן ועבד אדוניו דכתי' [16]ובחודש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וישרף את בית ה' ואת בית המלך ומי

כי הא מילתא. דלקמן מודעינן להו כי היכי דחזינן לקמן דלא זכה נבוכדנצר לאותו כבוד אלא מפני זכות ד' פסיעות כדאמרינן לקמן ה"ג אמרי' לבני עמי הארץ דלא זכו לאותו כבוד אלא ממחת זכות מעט שהיה באכיהם מ"ר. ואית דאמרי דרבי זירא אדלעיל קאי אבני סנחריב אע"ג דשלח רבי יהודה הזהרו בבני ע"ה לכבדן שמהם תצא תורה כי היכי דנפקו מסנחריב כי הא מילתא מודעינן להו לבני ע"ה דהא דמוקרין להו לאו משום אביהם אלא משום תורה שבהם שלא תזוח דעתם עליהם ואמרו אבותיהם לדיקים היו: **מדוע דרך רשעים צלחה.** מפני מה הצליח נבוכדנצר וכבש ירושלים: **אהדרו ליה.** לירמיה: **בלעי מים.** מרקש"ו בלע"ז: **ד' פסיעות.** מפורש לקמן: **על אחת כמה וכמה.** שיהו כל אדם יכולין לתמוה על מתן שכר גדול שישתלם עליהם: **לגביאים.** אבותיהם יצחק ויעקב: **נשכר לבי בקרבי.** כלומר תמהתי על מתן שכרן: **שבי שעות.** כדי שלא יהא פנאי לספדו ולקברו: **אחפח.** נתרפא: **אהדרינהו סקב"ה.** להנך שעות לחזקיהו לאותו היום שנתרפא חזקיה היה של כ"ב שעות: **רהט בתריה.** דשליח: **לא היה להם תקנה.** שהיה שכרו מרובה והיה לו רשות לאכל שאריתו: **הוה כתיב שמיה ושמיה דאבוה.** כדי שיתכבד אביו לכך נקרא שם אביו עליו שנקרא מרודך בלאדן דאי לא כתיב אלא מרודך בן בלאדן לא הוי מיתקרי עליה שמיה דאבוה דהכי כתבי כולהו אינשי פלוני בן פלוני להכי כתיב מרודך בלאדן: **בחדש החמישי בעשור לחדש בא נבוזר אדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם.** אלמא נבוכדנצר סליק לירושלם:

ומי

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com